

CITATER

Synspunkter om en adgangsbegrænsning

Axel Kristensen:
Skal standarden af de højere uddannede ikke gå ned, må begrænsningen undgås

Efter undervisningsministerens nye lovgivningsinitiativ – lovforslaget om en ændring af gymnasielovens § 8 – har flere politikere og dagblade knyttet kommentar til begrebet »fri adgang«. Vi har valgt få, men fyldestgørende citater, og giver på denne måde et billede af de fremherskende meninger på forskellige politiske fløje

Fejlvurdering?

Af fhv. minister Axel Kristensen.

Der er så mange, der taler om, at vi må have adgangsbegrænsning til de højere uddannelser og begrundelserne er meget forskellige. Nogle mener, at det er urimeligt at uddanne flere, end dem vi tror, vi får brug for. Det lyder jo meget bestikkende, men hvordan får vi at vide, hvor mange det er. Hvis læserne husker lidt om lærermangelen, så vil de vide, at der er lavet den ene opgørelse efter den anden gennem mange år for at finde ud af, hvor mange lærere vi ville få brug for, og de har alle været uhjælpeligt forkerte, fordi man ved sådanne beregninger går ud fra forhold, der hersker på den tid, hvor beregningen laves, og så skønner lidt om de forandringer, der kommer og derudfra regner ud; hvordan fremtiden vil blive. Det må blive forkert, for ingen kender fremtiden. Her-til kommer; at det, at man uddanner f. eks. flere lærere eller flere ingeniører end før, gør, at behovet samtidig vokser. Får vi flere højt uddannede ingeniører, så vil deres viden fremme den tekniske udvikling, så behovet for ingeniører vokser og hæver vi skoleundervisningen ved, at vi får flere lærere, vil behovet for en videre uddannelse på det jævne plan af befolkningen også vokse, fordi den bedre almene uddannelse af børnene kræver en bedre fortsat uddannelse af de voksne – fordi mulighederne og behovet er blevet større.

Hvis man på grund af en fejlvurdering af behovet ikke får denne forbedrede uddannelse af flere, så kommer vi bagefter hvor vi gerne skulle være i fortroppen. Hvis vi ikke stadig har rigeligt af ingeniører, og flere end vi tror, der er brug for, vil vore erhverv sakke bagud og blive ude af stand til at konkurrere. Dette er tilsvarende for alle uddannelser.

Her til kommer, at skal standarden af de højere uddannede ikke gå ned, må begrænsningen undgås, fordi det for alle gælder, at det ikke er nok at have en høj boglig uddannelse; de menneskelige kvalifikationer er faktisk vigtigere, og den høje standard kræver derfor, at der er en vis konkurrence. Der er ingen sikkerhed for, at en lærer eller ingeniør med en høj eksamen er en god lærer eller ingeniør. Uddannelsen er ikke spildt, hvis der bliver et overskud, fordi en uddannelse vil altid på et eller andet sted kunne anvendes, selv om det ikke bliver fuldt ud, særlig hvis vi ville bryde alle de lavsordninger, der giver monopoler og eneret for visse uddannelser til visse arbejder.

Desuden er det vigtigste for et menneskes trivsel, at han får mulighed for at virke ved

det, der interesserer ham, og har han et behov for en bestemt uddannelse, har man ingen ret til at nægte ham den.

Studieløn

Demokraten (S).

Vi formoder, at Helge Larsen er udmærket klar over, hvad han er i færd med. Vi formoder, at han som fhv. gymaniserektor kender konsekvenserne. På den baggrund kan der ikke reageres skrap og tidligt nok. Adgangsbegrænsning kan kun være medvirkende til at forværre den asociale rekruttering til universiteterne. Det er jo sådan i dag, at mange studerende er nødt til at have erhvervsarbejde ved siden af deres studier, simpelthen for at få råd til at dygtiggøre sig. Det skyldes at Ungdommens Uddannelsesfond langt fra kan dække de faktiske leveomkostninger. Stoppørve efter et halvt eller et års forløb vil derfor betyde, at disse studenter på forhånd må opgive. Man har kun råd til at koncentrere sig om studierne, hvis man har en rig far eller på anden måde ekstra penge i ryggen. For ingen er i tvivl om, at hvis en stoppørve skal være effektiv, må den være skrap.

Allerede i dag foregår der en asocial kontrol. Hvis studerende fortsat vil gøre sig håb om at få Ungdommens uddannelsesfond, skal de være »studieegnede«. Det betyder ganske enkelt, at hvis de ikke overholder de faste terminer, altså dumper til en prøve, så bortfalder støtten.

Vi synes godt, man kan begynde at diskutere muligheden for en gennemeffektivisering af studierne og dermed en garanti for, at de penge, samfundet bruger på universiteterne, anvendes på bedste måde. Men den diskussion kan i hvert fald først komme på tale, når der er skabt fornøden sikkerhed for, at alle kan komme til. Altså først den dag, da Helge Larsen går med til at anbefale en studieløn af en sådan størrelse, at man kan leve normalt for den. Ikke et sekund før.

Samfundets læreevne

Dagbladet, Ringsted (V).

En adgangsbegrænsning foretages som bekendt på de fleste højere læreanstalter i form af krav til studentereksamens højde eller særlige adgangsprøver. På universiteterne har man så småt nærmet sig det samme princip ved indførelse af forprøver i en række fag et år til halvandet inde i studiet, så de, der ikke egner sig for studier, kan springe fra, før de og samfundet har spildt alt for meget af både

tid og penge. Diskussionens hovedemne er en forventet skærpe af disse prøver.

Modstanderne fremhæver især, at det vil bidrage til yderligere social slagside blandt de studerende, fordi det vil begunstige dem, der har råd til alene at hellige sig studierne. Det argument lader sig ikke uden videre afvise. Virkningen skulle imidlertid kunne mildnes, hvis man fortrinsvis gik over til at yde legaterne i den første ende af studiet og lånene i den sidste. Det helt givne er i hvert fald, at den højere undervisning lægger beslag på en så stærk voksende del af samfundets midler og mest ombejledede arbejdskraft, at hensynene til hævdvundne friheder og sociale aspekter ikke kan betragtes løstrevet fra problemet om en rationel ordning, der kan bringes i harmoni med samfundets bæreevne. Og på det sidste punkt lades der meget tilbage at ønske. Diskussionen har hidtil i egentligste forstand været alt for akademisk.

Fornuften

Ålborg Stiftstidende (K).

Vi accepterer i dag, at staten både skal sørge for husrum og lærerkrafter til de studerende, og den skal også betale en væsentlig del af, hvad de bruger til at bo og spise for.

Så kan det ikke være noget urimeligt krav, at staten også vil have hånd i hanke med, hvor mange der benytter sig af disse goder.

Nu er det altid de psykologistuderende, der fremhæves som det afskrækkende eksempel, fordi vi med tilgangen til dette modestudium er helt ude i den vilde parodi.

Men, også på andre områder må målet naturligvis være, at der uddannes, hvad samfundet har brug for, og ikke mere. Ingen kan have interesse i en overproduktion af akademikere.

Ingen – bortset fra de pågældende selv – kan heller have interesse i, at nogle får mulighed for at nasse på samfundet ved at kalde sig studerende.

Netop ved at fjerne sådanne indlysende urimeligheder kan der skabes bedre forudsætninger for at nå det mål, som alle kan være enige om: at ingen på grund af økonomiske forhold skal være afskåret fra at få en højere uddannelse, som hun eller han har evner, lyst og vilje til, og som samfundet har behov for.

Endnu nærmere dette idealbillede kunne vi komme, hvis næste skridt blev en revision af Statens Uddannelsesstøtte, således at enhver form for studiehjælp blev givet som lån, der betaltes tilbage, når den pågældende har fået sin uddannelse og sidder med en god indtægt.

Det skulle såmænd ikke undre, om Helge Larsen også i dette spørgsmål vil give fornuften en chance.